

<p>ДИВЉА ЈАБУКА И РУЖИЦА</p> <p>У шупљину дивље јабуке уљеже рој пчела и напуни је меда. Онда се она почне поносити и хвалити медом у себи: "Неразумна и луда гордости!, рече јој ружа, „што се туђом слашћу поносиш? Учини ти, ако си кадра, да сладост меда уђе у плод твој, ако желиш удостојити се да те људи хвале и благосивљају".</p> <p>Поука - Агелисају, лакедемонском војводи, почну неки који су у Персији били, приказивати и хвалити одело, богатство и величанство цара персијскога. "Шта ви ту у ветар беседите, рече им овај. Кажите ви мени је ли он мудрији, искуснији и крепоснији од мене? И ако то није, он је ништа према мени"...</p>	<p>ЛИСИЦА И ТИГАР</p> <p>"О, да ми је твоја снага и брзина, рече лисица тигру, веома би ми драго било!"</p> <p>"А зар за моју шарену кожу не мариш? рече јој тигар. Онда би се показала и споља сушта каква си изнутра: лукава и шарена".</p> <p>"На томе ти лепо хвала!" одврати ова, „ ја не желим да се покажем таква каква сам".</p> <p>Поука - Нема ти горе, бедније ни скаредније, од свагдашњег живота у притворености, а то онде море бити , где лисичје погане нарави преовладавају...</p>
<p>ПАПАГАЈ И ДРУГЕ ПТИЦЕ</p> <p>Папагаја донесу из Индије у један вилајет где њих нема. Купи га велики господин и да га ставити у позлаћени кавез. Друге птице, чудећи се толикој отмености, скупе се око њега и почну га питати држе ли њега у толиком поштовању у земљи рођења његова.</p> <p>"Не",одговори он, „онде смо ми као и остале птице, баш као и ви овде."</p> <p>"А како то бива, додаду други, да се теби овде у иностраној земљи толика слава и част указује?"</p> <p>"Зар ви не знате", одговори онај, „да право достојанство мало се кад у својој отаџбини како ваља припознаје?"</p>	<p>ПЕТАО И ДРАГИ КАМЕН</p> <p>Петао, чепркајуци, нађе драгоцену дијамант. Хоће да га изе, не може, није за јело. Тада поцне говорити: "Штета, овако лепа ствар, а ништа не ваља! Више бих волео наћи једно зрно јечма него хиљаду оваквих блиставих каменова. Сад видим да су без памети људи који толико маре за једну стар што нити се да изести нити попити!"</p> <p>Поука - драги камен овде значи мудрост и науку, а петало и његово говорење представљају онога који ништа не поштује осим што је пријатно његовим телесним чулима.</p>
<p>МЕДВЕД И МАЈМУН</p> <p>Медвед се хвалио да је добре нарави, јер никакву животињу мртву не једе. На то му мајмун одговори: "Ако хоћес да си добар, у живе не дирај, а с мртвима чини шта ти драго".</p> <p>Поука - На исти начин може се ово рећи и онима сујевернима, који од живих неправедно узимају, а мртвима за душу дају.</p>	<p>КОМАРАЦ И ВО</p> <p>Комарац стане волу на рог, пак мало потом рече му: "Ако сам ти тежак, а ти ми кажи, па ћу отићи".</p> <p>"Ти мени тежак? Ја те и не осећам, као да те и није на свету".</p> <p>Поука - ово је за оне који о себи одвећ високо мисле...</p>

<p>МАГАРАЦ И ЕЗОП</p> <p>Магарац опази Езопа где хода по пољу, посматра шта животиње чине и отуда саставља своје басне и даје их људма за поуку.</p> <p>Приступи и реце му: "Чујес ли, Езопе! Ти често мене у твојим баснама спомињеш. Барем напиши да сам и ја кадгод што паметно рекао и учинио!"</p> <p>На то му Езоп, смејући се, одговори: "Онда бих ја био магарац, а не ти!"</p> <p>Поука - један француски краљ, пролазећи покрај кујне, види ту момче где окреће ражањ и пева. Запита га зашто је тако весео.</p> <p>"Зар не бих био весео кад ми је добро као и краљу?" одговори младић, не знајући с ким говори.</p> <p>"Како то?" запита опет краљ. "Ето како, придода мали. Наш краљ има што њему потребује, а ја имам што мени"...</p>	<p>ЛИСИЦА И РОДА</p> <p>Лисица примети у пролеће новопридошлу роду, приступи к њој и заприси је да јој што лепо, из даљних места кроз која она пролази, каже. Онда ова отегну дугачко и пространо казивање, какве се баре и ритови у Индији и у Египту налазе, и какве су у њима жабе; пређе у Кипар, чувену Грчку, Македонију и Далмацију па каже какве су туда планинске жабе и зелене жабице што се и на дрвеће пењу, и каквога су које укуса.</p> <p>"Ала си ни за шта, кад из толиких места друго казати не знаш него какве су где жабе", рече јој лисица, окрене јој реп и оде.</p> <p>Поука - разуман свугда гледи да што паметно види, позна и научи, какви су где људи, њихове нарави, обичаје и управу, науке, уметности, занимања и забаве... Ко трази разум, разумнији кући дође, а луд се луђи врати него што је кад пође...</p>
---	--

<p>КОРЊАЧА И ОРАО</p> <p>Корњача молила орла да је научи да летети.</p> <p>Вели јој орао: "Седи ти с миром и ходај тако пониско како си и досад, боље ће за те бити, јер складност твог тела није за висину начињена".</p> <p>Неће ова оно што је за њу, него све досађује молећи.</p> <p>Узме је орао, подигне у висину, пак је пусти: "Хајде, лети сад!"</p> <p>Почне она летети, али како не ваља, падне на земљу и сва се згрува.</p> <p>Поука - меримо и познајмо себе, и не ишtimo што није за нас...</p>	<p>СТАРАЦ И СМРТ</p> <p>Старац носаше бреме дрва. Веома заморен, збаци бреме, говорећи: "Хе, проклета смрти, где си те не дођеш да ме узмеш с овог света, да се не мучим!"</p> <p>Кад ето ти смрт стане пред њега, онако ружна као што је описују, па га пита што је зове. "Та ништа, одговори сиромаш старац уплашен, више бих волео да ниси дошла, али већ кад си овде, помози ми да натоварим ово бреме на леђа, да стигнем брже кући, јер ме чекају".</p> <p>Поука - никоме није мило умрети, макако бедно живео...</p>
--	--

<p>ЈЕЛЕН И ВИНОГРАД</p> <p>Јелен, бежећи од ловаца, сакрије се у зелен виноград, а кад продју ловци, онда он поче чупати лишће и јести. Опазе ловци где се лоза њиха, приступе, виде јелена и убију га.</p> <p>"Праведно страдам, рекне овај сав у крви, јер вређам лозу која ме је сачувала".</p> <p>Поука - никад никога не ваља вређати, а најмање оне који су нам кадгод добро учинили и љубав показали.</p>	<p>ЈЕЛЕН</p> <p>Ђорав јелен намисли да пасе покрај мора, здравим оком на суво окренут, од стране морске не бојећи се ничег. Случајно пролазећи туду, рибари га устреле.</p> <p>"Ај, неверно море, рече уздишући, баш ти ли ме издаде од кога сам се ја надао да ће ме сачувати!"</p> <p>Поука - никад нико не може знати откуда га беда и напаст могу снаћи. често избегнемо велике невоље, а онде где мислимо да смо ван опасности, изненада и напрасно нађе нас невоља.</p> <p>Разумно је, дакле, свагда се чувати.</p>
---	--

<p>СЛАВУЈ, КУКАВИЦА И МАГАРАЦ</p> <p>Славуј у пролеће по обичају појаше. Вели му кукавица: "Хоћеш да се опкладимо да ја лепше од тебе певам?" "Ако хоћеш, хајде, али ко ће нам бити судија?" "Ено онај који онде пасе, видиш колике су му уши!" одговори кукавица.</p> <p>Почну појати, али шта магарац зна шта је славујево појање! Он каже да кукавица лепше кука. Изгуби славуј опкладу.</p> <p>Но утеши га пастир, говорећи: "Не стиди се, мили славују, за тебе је већа част да се твоје појање магарцима не допада".</p> <p>Поука - кад би сви људи били довољно и разумни и правдољубиви, не би било међу њима кавге ни несугласица, и много би боље за све њих било. Но недостаје неком једно, неком друго, а неком и обадва.</p>	<p>СЛАВУЈ И ЈАСТРЕБ</p> <p>Славуј појаше у пролеће и увесељаваше свакога који га чујаше.</p> <p>Ухвати га јастреб и хоће да га изе. "Немој ме убијати, вели му славуј, видиш како ме људи радо слушају и називљу ме слатким пролећњим певачем!" "Шта је мени до пролећа и до оних који те слушају! Ја се старам само о томе како ћу свој трбух напунити".</p> <p>Поука - мудрост, наука, слава и врлина, све је то ниста за оне који све своје блаженство траже и налазе у чанку и у бокалу. Кад је њима само трбух пун, свему се осталом они смеју и ругају.</p>
--	--

<p>КОЊ И КОЊУШАР</p> <p>Коњу је коњушар зоб крао и продавао, а место тога чешао га је и прао на дан двапут.</p> <p>"Ниткове", рече му коњ, „залуд ти мене толико тареш и око мене лажеш, кад ти мени моју уобичајену зоб не дајеш".</p> <p>Поука - ово прилици онима који не испуњавају своје дужности, пак истом мисле да с лажи-мажи другима очи замажу. Дар и поклон кад си наумио учинити, не одлази. Двапут добро чини ко брзо чини.</p>	<p>КОЊ И МАГАРЕ</p> <p>Коњ и магаре путоваху заједно. Бедно магаре, преко мере натоварено, почне под бременим изнемагати; моли коња да му помогне и понесе неки део бремена, јер иначе он је готов издахнути. Коњ, горд, неће ништа да зна ни да чује, док магаре сасвим не ослаби и падне мртво. Онда његов господар натовари на коња не само све бреме, него и магарћеву кожу. Сад овај увиде, но касно и без користи, да би за њега много боље било да је послушао магаре и да му је помагао.</p> <p>Поука - ко је немилостив према животињама, немилостив ће бити и према човеку, само ако му се власт над њим да...</p>
--	---

<p>ПАС И ЊЕГОВА СЕНКА</p> <p>Пас, носећи парче меса, пролазаше покрај једне реке. Опazi у реци сенку своју и помисли да је то други пас с месом. Учини му се онај комад много већи, залети се да га уграби, упусти свој комад, те му га однесе вода, пак остане чудећи се како у један мах оба комада пропадоше.</p> <p>Поука - не види се оно што се има, зато што се гледа оно што се жели...</p>	<p>ЛИСИЦА И ГРОЖЂЕ</p> <p>Лисица, видевши на једној високој лози рожђе, покушавала је свакојако како би га дохватила, а кад виде да ни на који начин не може до њега доћи, онда отиде, говорећи: "Још је кисело, ништа не ваља, трну од њега зуби".</p> <p>Поука - оно што ко не може имати, нека се чини као да неће, а хоће да му ко не рече: "Мац!"</p>
--	---

ЛИСИЦА И ГАВРАН

Гавран нађе негде комад меса и дрзаше га у кљуну, стојећи на дрвету. Лисица оњуши месо, притрчи под дрво и почне хвалити гаврана, говорећи: "Мили боже, красне птичице! Лепа перја што имаде.! Да још има какав глас, не би над њом птице било!"

Гаврану није мило било да га лисица, при толикој његовој лепоти, за мутава држи, отвори кљун, пак стане гракати. Падне месо доле, уграби га лисица и прождере, говорећи и подсмевајући му се:

"Е, мој гавране! Имаш свашта, али памети немаш!"

КУРЈАК И ОВЦА

Курјак, сав издрпан од паса, лежаше крај једне реке. Опази недалеко овцу, пак је почне молити да се смилује на њега, видећи га у таквој невољи, и да му донесе мало воде.

"Ја бих то лако и радо учинила, одговори овца, но иако си сав издрпан и осакаћен, ипак си курјак, пак се бојим да ниси гладнији него жеднији".

Поука - богатство стећи може и зао и неправедан човек, може се сав ваљати у сласти и изобиљу, високе науке и достојанства може задобити; али правичношћу и врлинама украсити се, то злом и неваљалом срцу није дато...

КУРЈАК И ЈАГЊЕ

Курјак пијаше на једном извору, а јагње не видећи га, далеко ниже на поток дође да се напије. Како га онај спази, викне на њега:

"Ту ли си дошло да ми мутиш воду, да од тебе не могу с миром ни бистре воде да се напијем!?"

"Та вода, господару, од тебе к мени тече. Како ћу ти је ја замутити? То није могуће", одговори ужаснуто јагње.

"Ха, ха, по гласу те познајем, ти ли си онај који ми се лане у ово доба ругаше?!"

"Лане у ово доба? Помагај! Тада ме није било на свету, мати ме је обога пролећа ојагњила".

"Видим да си ти умно и паметно, и да умеш добро одговарати - рече му курјак – но залуд, све ти то данас преда мном неће помоћи".

Скочи на њега и прождере га.

Поука - ко те тужи? Кадија. А ко ти суди? Тај исти кадија. Не питам те више, знам шта ће ти бити...

ЛАВ, МАГАРАЦ И ЛИСИЦА

Лав, магарац и лисица пођу скупа у лов с уговором да разделе што улове. Кад довољно лова налове, лав рекне магарцу да добитак паметно подели. Овај разложи све на три једнака дела, дозвољавајући другима да изабере шта се коме допада, додавши да ће он с којим му драго делом што остане задовољан бити.

"Је ли? То ли се зове паметно делити? Почекај мало да те научим памети!" одговори му срдит лав. Пак онда тресне њиме о земљу и распори му трбух. "Дели ти сад", рекне лисици. Ова натовари све на једну гомилу, а за себе остави само једног зеца, па каже лаву шта је чије.

"Ај, ај, премудра лисице, ко те научи тако паметно делити?"

"Магарећа будалаштина, господару", одговори ова.

Поука - мисаон и разуман човек не учи само од паметнијих од себе, него и од самих луда има се чему научити...

ЛАВ И МАГАРАЦ

Лав и магарац пођу у лов. Магарац својом виком поплаши и узбуни многу животињу, и ове стану бежати из шуме; лав, нападајући их, нахвата сву силу. Онда магаре, поносећи се, упита лава: "Хе, сад ми кажи што ти се чини од мојега гласа?"

"Још питаш, одговори лав, да те не знам ко си, и ја бих се од твоје вике уплашио".

ПСИ

Гладни пси опазе у реци козе које су козари ту метнули да се киселе. Ради бејаху да их једу, но не могући због дубине воде њима приступити, договоре се да прво испију воду, а потом да изеду козе. И тако пијући пукну пре него што до коза дођу.

Поука - будаласт не само да нема дејстава, но и у погибао људе доводи.

ЛАВИЦА И ЛИСИЦА

Лисица је кудила лавицу зато што ова ретко, и по један пород рађа. "Ретко, и по један, одговори лавица, али кад родим, а ја лава родим".

Поука - није у многому добро...

ДВА ЈАРЦА

Преко дубоког потока наместили људи брвно. Срела се на брвну два јарца.

-Склони се !- викну један.

-Склони се ти, ја нећу! – рече други.

- Е, да видимо ко ће се склонити! – рече први и сави рогове спреман за битку. И други се исто тако нарогуши. Грунуше роговима један на другога и оба падоше у воду.

ДВЕ КОЗЕ

Среле се две козе на узаној стази.Изнад стазе беше стена усправна као зид. Испод њих дубока провалија. Замислише се козе: шта сад да раде? Нису се могле окренути да би се вратиле одакле су кренуле. Зато једна коза леже и опружи се по земљи, а друга пажљиво пређе преко ње.

Тако обе одоше живе и здраве својим путем.

Басне су кратке приче у прози или стиху у којој главну улогу имају животиње (понекад биљке и неживе ствари), приказане са људским особинама: говором, карактерним особинама, склоностима. Басне је кратка прича која се завршава поуком.

Животиње у баснама могу говорити као људи. Њима се приписују особине људи:

- магарцу се приписује глупост ;
- волу издјљивост;
- лисици лукавство ;
- зецу брзина;
- вуку прождрљивост;
- корњачи спорост;
- јагњету умиљатост.

Као творац басни наводи се Езоп. Сматра се да је био роб и да је живео средином 6.века. Животиње у његовим баснама се представљале различите људе тадашњег друштва. На пример рода је представљала побожне људе, жаба хвалисавца...

У Француској, басне је преводио, али и писао Ла Фонтен у 17.веку.

У Србији баснама се бавио Доситеј Обрадовић.

ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ

Димитрије Обрадовић (црквено Доситеј) био је српски просветитељ и реформатор револуционарног периода националног буђења и препорода. Био је оснивач и професор Велике школе, претече Београдског универзитета. Доситеј је био први попечитељ просвете у Совјету и аутор свечане песме „Востани Србије“.